

Abstrakt

Po roce 1917 došlo na území bývalého carského Ruska k významným změnám ve společnosti. Jednu z nich představoval odlišný přístup ke vzdělávání dětí. Vznikající sovětský stát usiloval o vytvoření nové moderní společnosti založené na bolševickém pojetí komunismu. Ve vztahu k dětem a mládeži se záměrně snažil vytvořit vzdělávací systém s cílem formování nového sovětského člověka již od útlého věku. Disertační práce zjišťuje, jaký byl charakter spojení mezi předválečnou a poválečnou ruskou, respektive sovětskou, pedagogikou, jakým způsobem dokázali bolševici vytěžít moderní metody vzdělávání ve svůj prospěch a jaké důsledky to pro vzdělávání sovětských dětí a mládeže mělo. Práce nejprve v obecné rovině představuje teoretický rámec bolševických úvah o vzniku nové společnosti a vysvětluje, jakým způsobem se vyvíjelo chápání pojmu „nový člověk“. Prezentuje teoretické pojetí „nového sovětského člověka“ a zároveň konkretizuje důvody, proč právě děti a mládež představovaly pro bolševickou vládu ideální skupinu obyvatelstva, od níž očekávala zahájení přebudování společnosti. Proměny systému vzdělávání ve formujícím se Sovětském svazu sleduje dizertační práce zejména od roku 1917 až do začátku třicátých let. Nejdříve se soustředí na bolševicky diskutovanou představu o ideální podobě vzdělávání společnosti a výchově nového sovětského člověka, jak rezonovala v prvním desetiletí existence Sovětského svazu. Tehdy se řešení praktických potřeb mísilo se zaváděním opatření na základě utopických představ některých čelních sovětských představitelů. Následně se práce soustředí na dlouho promyšlený projekt systému alternativních škol pedagoga Stanislava Šackého, jehož největší rozvoj nastal právě v prvních letech existence Sovětského svazu v podobě takzvané První experimentální stanice, což byla vzdělávací instituce zahrnující soustavu základních škol, knihoven, mateřských škol, středních škol a dětskou kolonii Bodraja žižň.